

2024-06-19

Bygg- och miljökontoret

Bollebygds kommun

Ansökan om tillstånd för enklare åtgärder i Erikstorpsbäcken på kommunal mark samt ytterligare förslag till åtgärder - i samverkan mellan Gaddenskolan, Sportfiskarna och Lygnerns vattenråd

Gaddenskolans årskurs 3 och 4 har undersökt Erikstorpsbäcken den 16 och 17 maj 2024. Som stöd fanns en person med från Sportfiskarna och en person från Lygnerns vattenråd. Arbetet har varit en del inom Leader-projektet Vattnet i skolan och Skolbäcken som vattenrådet driver och har ansvar för <https://lygnernsvattenrad.se/vattnet-i-skolan/>. Klasserna har sammanställt resultatet i ett brev till Lygnerns vattenråd (Bifogas). Det gjordes flera intressanta upptäckter. Öring hittades längs hela sträckan men klart mest nedanför ett första vandringshinder (plats 1 på kartan). Detta visar att fiskarna försöker vandra upp men blir hindrade. Dessutom fanns en rik fauna av vattenlevande insekter i den övre undersökta delen. Särskilt de övre delarna är bra miljöer för öring och det är därför värdefullt om fiskarna fritt kan nå dessa delar.

Klasserna föreslår flera åtgärder vilket skulle kunna hjälpa fisken att återkomma i bäcken. Vissa åtgärder kan klasserna hjälpa till med att genomföra redan under höstterminen 2024 i samarbete med Vattenrådet och Sportfiskarna. Klasserna kan sedan följa upp vilka effekter åtgärderna fått.

Bäcken och närområdet är ett intressant och värdefullt område både för natur och människor. Den har hög potential för öring som vandrar upp från Nolån för att leka samt även för Lygneröring och havsöring som kan vandra upp ända från Lygnern eller havet. Många i området är intresserade av bäcken och vad som finns i den. Bäcken är en del av ett mycket värdefullt grönområde och närnaturområde som används för promenader och rekreation av en stor mängd människor i Bollebygds centralort. Genom att göra åtgärder, öka kunskapen om miljön och ta vara på elevernas engagemang för bäcken får miljön ytterligare värde.

Kommunen äger marken längs den undersökta sträckan (Bollebygd Flässjum 12:77 och Bollebygd Erikstorp 1:4). Vattenrådet vill därför tillsammans med klasserna be om tillstånd att genomföra åtgärder för att förbättra miljön och för livet i vattnet. I det första skedet handlar det om de åtgärder som har prioritet 1 och 2 samt de åtgärder där klasserna kan hjälpa till att göra åtgärderna.

Det hade varit jätteroligt om vi kan samarbeta med kommunen kring detta och genomföra verkliga förbättringar i området. Det skulle ge mycket uppmärksamhet och inspiration. Både lärare och elever tycker det är roligt! Även media är intresserad av arbetet med skolorna och BT har tidigare skrivit en artikel som man vill följa upp till hösten.

Vi har planerat tillsammans med lärarna inför höstterminen 2024. Vi har kommit fram till att lämplig tid för klasserna och för åtgärderna i vattnet är 10-13 september.

Ansökan om tillstånd före den 10 september för enklare åtgärder

1. Vi skulle vilja ansöka om tillstånd att genomföra enklare åtgärder som inte behöver tillstånd för vattenverksamhet. Åtgärderna planeras till två dagar under 10-13 september. Detta berör **åtgärd 2, 3 och 4** i beskrivningarna nedan. Åtgärderna är enkla och görs i samarbete mellan Gaddenskolan och sakkunniga experter på Sportfiskarna och Lygnerns vattenråd med mycket erfarenheter av åtgärdsarbete likt detta. Vi undrar om vi kan få ett beslut om tillstånd från kommunen innan nämndmötet för Bygg- och miljönämnden den 16 september för att kunna genomföra åtgärderna med klasser vid lämplig tid.
2. Arbetet innebär ingen kostnad för kommunen. Däremot undrar vi om kommunen kan bekosta (eller medfinansiera) material i form av grus, sten och några plantor. Uppskattad kostnad inklusive framkörning är 10 000 exklusive moms kr.

Övriga förslag till åtgärder och frågor till Bygg- och miljönämndens möte den 16 september

Åtgärd 1 har högsta prioritet för vattendraget som helhet. Detta är därför en fråga som vi skulle vilja lyfta på nämndmötet för Bygg- och miljönämnden den 16 september. Åtgärden bör kunna vara relativt enkel och billig men kan komma att behöva ansökan om vattenverksamhet pga. viss grumling som kan uppstå.

Åtgärd 5 är något mer komplicerad och dyrare. Detta skulle dock kunna vara en del i en kommande ansökan om bidrag för att rätta till fellagda vägtrummor i hela Rolfsåns avrinningsområde som vattenrådet arbetar med. Det vore bra om även denna åtgärd kan tas upp på nämndmötet den 16 september.

Tanke om skolbäck: Erikstorpsbäcken skulle kunna vara en Skolbäck för Gaddenskolan. Ett avtal skulle kunna skrivas mellan skolan och kommunen om vad det innebär och hur man kan använda bäcken i skolans undervisning.

Beskrivningar av åtgärdsförslag

Tabell över förslag till åtgärder.

Plats	Problem	Förslag till åtgärd	Prio	Tid	Kommentar
1	Vägtrumma Vandringshinder	Slamsugning	1 Högsta	Aug-15 sep 2024	Bör vara relativt enkelt och billigt med hjälp av slamsugningsbil.
2	Sprängsten i vattnet	Plocka bort sprängsten och ersätta med lekgrus	2 Hög	Aug-15 sep 2024	Enkel och billig åtgärd där eleverna kan hjälpa till.
3	Vägtrumma Vandringshinder	Tröscla upp med sten nedanför trumman	1 Högsta	Aug- 15 sep 2024	Enkel och billig åtgärd där eleverna kan hjälpa till.
4	Solexponerad sträcka	Plantering av buskar/träd	2 Hög	Sep-nov 2024	Enkel och billig åtgärd där eleverna kan hjälpa till.
5	Vägtrumma Vandringshinder	Byta ut vägtrumman mot bro/halvrör	3	2025- 2026	Dyrare åtgärd som det går söka pengar för.

Platser som behöver förbättras (siffror). Elfiskesträckor (lila), hävning av småkryp (mörkblått). Vid den nedre elfiskelokalen hittades mycket öring som hindrades att vandra uppströms av vandringshinder vid 1. Även vid den övre elfiskelokalen hittades öring men fåtaligt samt några ungar. Detta gjordes även ovan det övre vandringshindret vid 5. Det tyder på att det finns instängda bestånd samtidigt som att bäcken är lämplig för lek. Den nedre delen av bäcken är grävd och kanaliserad sedan slutet av 1800-talet.

1. Vägöverfart till åker där det ligger fem trummor i olika storlekar. De nedre verkar vara helt igensatta och de övre är vandringshinder för både starksimmande och svagsimmande fiskar. I brevet från skolan föreslås att vägöverfarten tas bort. Senare har vi förstått att en avloppsledning försvårar detta och att det ligger större igenslammade trummor underst. Förslag är därför att slamsuga dessa så att det uppstår passage. Åtgärden bör kunna vara enkel och fri passage har stor betydelse för bäcken som helhet. Åtgärden har därför högsta prioritet och föreslås göras hösten 2024 men före den 15 september för att grumling ska uppstå som stör fisklek. Dessutom kan åtgärden vara enkel och billig genom att prova med en slamsugningsbil. Eftersom det är en enklare åtgärd bör inte anmälan om vattenverksamhet behövas. Vattenrådet kan dock stämma av med länsstyrelsen. Frågan är också vilka åtgärder som kan göras för att förhindra ny igenslamning av trumman.

2. Det ligger mycket sprängsten i bäcken som troligen kommer från vägen. Det gör bottenarna hårda och kan leda till att fiskar som öring inte kan leka. Vårt förslag är att vi tar bort sprängstenen och lägger i naturgrus och natursten. Detta är en åtgärd som är enkel och billig och kan göras tillsammans med skolklasserna inom projektet Vattnet i skolan och Skolbäcken. Åtgärden föreslås därför göras under höstterminen 2024. Det är en enklare

åtgärd där anmälan om vattenverksamhet troligen inte behövs. Vattenrådet stämmer av detta med länsstyrelsen.

3. Vägtrumman ligger för högt så att det blir ett fall nedanför som fiskar har svårt att komma upp i. Vårt förslag är att vi höjer bäckbotten nedanför trumman så att fallet försvinner. Det är även lutning i trumman och det allra bästa vore att ta bort trumman och byta den med en bro. Vi föreslår dock att vi provar att höja bäckbotten nedströms trumman genom att lägga i sten och mindre block så att fallet från trumman försvinner. Åtgärden är enkel och billig och kan göras tillsammans med skolklasserna inom projektet Vattnet i skolan och Skolbäcken. Eftersom passagen ligger långt nedströms i bäcken och viktiga områden finns uppströms har åtgärden högsta prioritet. Åtgärden föreslås göras under höstterminen 2024. Det är en enklare åtgärd där anmälan om vattenverksamhet troligen inte behövs. Vattenrådet stämmer av detta med länsstyrelsen.

4. Det är inga träd efter bäcken på södra sidan som kan ge skugga och skydd till livet i vattnet. Vi skulle därför vilja plantera träd eller buskar som ger skugga. Åtgärden är enkel och billig och kan göras tillsammans med skolklasserna inom projektet Vattnet i skolan och Skolbäcken. Plantering sker lämpligast på hösten, gärna under 2024.

5. Vägtrumman ligger för högt så att det blir ett fall nedanför som fiskar har svårt att komma upp i. Här finns ingen möjlighet att höja bäckbotten så därför är vårt förslag att trumman ersätts med en bro (eller halvrör). Vi har hittat öring uppströms trumman som förmodligen är stationära och instängda bestånd. Detta är en mer kostsam åtgärd. Vattenrådet genomför en inventering av fellagda vägtrummor i hela vattensystemet. Det kommer därför troligen ske ansökning om bidrag för åtgärder där denna trumman skulle kunna tas med.

För Lygnerns vattenråd

Peter Nolbrant
Sekreterare

peter.nolbrant@icloud.com 076-811 46 07

